

Vibeke Asmussen & Steffen Jöhncke (red.): *Brugerperspektiver. Fra stofmisbrug til socialpolitik?* Århus: Aarhus Universitetsforlag 2004. 192 sider. ISBN 87 7288 968 3. Pris: 198 kr.

Antologien *Brugerperspektiver* handler om et væsentligt antropologisk projekt: at give stemme til personer, der oftest ikke høres i planlægning og gennemførelse af diverse politiske initiativer. I denne antologi drejer det sig om personer, der har et stofbrug, fx alkohol, hash og ecstasy. Den røde tråd i antologien er, at selvom man taler meget om brugerinddragelse i det sociale arbejde i dag, er stofbrugernes perspektiver ikke i noget særligt omfang inddraget i arbejdet. I antologiens indledningskapitel skitserer Asmussen og Jöhncke en række relevante diskussioner, der knytter sig til bestræbelsen på brugerinddragelse. Redaktørerne redegør for, hvordan selve begrebet „bruger“ skal forstås i deres bog: Det har en dobbeltbetydning, i og med at det både henviser til et stofbrug og til et systembrug.

Det er dog langt fra alle antologiens kapitler, der egentlig handler om et „systembrug“. Fokus i analyserne er i vid udstrækning stofbruget og de forskellige synspunkter, stofbrugere har på deres brug af euforiserende stoffer. Antologien beskæftiger sig desuden med en særlig gruppe stofbrugere, nemlig dem, som selv søger behandling (fx Siigers og Grytnes' kapitler) eller slet og ret ikke er del af behandlingssystemet (fx Sørensens og Asmussen & Moesby-Johansens kapitler). Antologiens empiri indbefatter således ikke borgere – „klienter“, om man vil – som *sendes* i behandling med tvang. Netop dette forhold kan måske berettiget betegnelsen „bruger“, da det sociale arbejde, som analyseres i antologien, tager udgangspunkt i frivillighed, hvorfor forståelsen af „bruger“ som „en aktiv person, der gør noget“, som jeg selv kæder brugerbegrebet sammen med, kan være rimelig nok. Skønt brugerbegrebet diskuteres grundigt, analyseres sammenkædningen mellem „bruger“ og „handling“ til min forundring ikke af redaktørerne.

Antologien rummer desuden analyser af personales og stofbrugeres holdninger til stofbrug (Siigers kapitel om gadesygeplejerskers indsats og Grytnes analyse af væresteder). Endelig får man som uvidende læser – som jeg var på dette område – et udmærket historisk kapitel om etnografisk rusmiddelforskning skrevet af Dahl samt en introduktion til fænomenet „brugerforeninger“ skrevet af Jepsen.

Antologiens kapitler er overordnet set interessante, letlæselige analyser, primært af hvad diverse stofbrugere – og ikke stofmisbrugere vel at mærke – mener om deres stofbrug, muligvis stofforbrug. Antologiens analyser er således særligt nyttige for fx lokalpolitikere, der skal udtænke nye initiativer på dette område. For eksempel viser Sørensens analyse, at de unge, der tager ecstasystoffer, såmænd opererer med risikovurderinger, bare nogle helt andre end fx sundhedsmyndighedernes. Tilsvarende viser Dahls analyse af rygeklubber, hvilke sociale funktioner disse klubbers tilstedeværelse også udfylder (ud over at de unge bliver skæve sammen). Antologien er tillige velegnet for studerende, der skal bevæge sig ind på „misbrugsområdet“ (dvs. „stofbrugsområdet“ i antologiens terminologi).

En af antologiens største svagheder er, at indledningskapitlet – som er ganske ambitiøst – stiller læseren udsigter i vente, der ikke indfries. Hele magtfokusset mellem behandler og klient, som diskuteres – og problematiseres – i dette kapitel, får vanskelige kår i analyser, der beskæftiger sig med velfærdstilbud, som stofbrugeren kan vælge og vrage imellem. På samme måde lader dette fokus sig heller ikke fremanalysere i de

kapitler, der handler om stofbrugernes perspektiver – stofbrugere, der vel at mærke er kontaktet uden for behandlingssystemets rækkevidde.

Nanna Mik-Meyer
Ph.d., adjunkt
Afd. for Ledelse, Politik og Filosofi
Copenhagen Business School

Neil Blair Christensen: *Inuit in Cyberspace. Embedding Offline Identities Online.* København: Museum Tusulanum Press 2003. 135 sider. ISBN 87-7289-723-6. Pris: 148 kr.

Neil Blair Christensen er født i Illoqqortoormiut (Scoresbysund) i Østgrønland og har boet forskellige steder i Grønland, indtil han som otteårig flyttede med familien til Danmark. Han er eskimolog fra Københavns Universitet, og bogen bygger på hans hovedfagsspeciale fra 1999. Formålet med bogen er at vise, hvordan (nogle) inuitter bruger og forholder sig til internettet, og forfatterens umiddelbare svar er, at det gør de på meget praktiske, specifikke og hverdagsagtige måder, og at de bruger internettet i kultur- og identitetsbekræftende øjemed. Når forfatteren selv fremhæver, at han kun kan udtale sig om *nogle* inuitters brug, skyldes det hans materiales karakter og den kendsgerning, at han ikke har søgt at forfølge eventuelle eksempler på en anden og mindre identitetsorienteret og praktisk brug af nettet.

Emnet for bogen er motiveret af, at der så godt som ikke er skrevet noget om inuitter i cyberspace. Med emnet slår forfatteren to temaer an og placerer sig dermed centralt i to større diskussioner. Dels har vi den løbende diskussion om forholdet mellem inuitter og modernitet, dels diskussionen af cyberspacelitteraturen og -teoretikerne, hvis empiriske forankring tilsyneladende ofte er ret besked. Det er en kendsgerning, at inuitter gerne fremstilles meget forenklet af folk udefra som enten glade fangere eller bedrøvede ofre for (post)moderniteten. Denne fremstilling knytter sig til en ekstern antagelse om, at indfødthed er i konflikt med lønøkonomi og moderne teknologi. Mens inuitkulturer og -identiteter således ofte tænkes og fastholdes inden for en museal ramme af folk udefra, argumenterer forfatteren for, at inuitter ikke nødvendigvis bliver mindre inuitter af at leve et såkaldt moderne liv og anvende skiftende teknologier. Det bliver de kun, hvis de selv opfatter det på den måde.

Mens cyberspaceforskningen ifølge forfatteren typisk opererer med et skarpt skel mellem „online“ og „offline“, søger han at påvise en sammenhæng mellem de to rum. Bogen rummer således en kritik af cyberspaceteoretikere, der ofte arbejder i en tradition uden empirisk forankring og typisk falder i to grupper. På den ene side har vi utopisterne, der ser nettet som et potentielt frigørende redskab, der blandt andet implicerer en dekonstruktion af identiteter og en overskridelse af sted. På den anden side har vi dystopisterne, der har et teknologisk deterministisk syn på nettet og dets virkning på folk. Neil Blair Christensen viser derimod, hvordan inuitter på hjemmesider m.m. hævder deres kulturelle identitet ved at henvise til deres „offline“-lokalsamfund, og at fysiske og materielle betingelser spiller en meget væsentlig rolle i forbindelse med denne henvisning. Inuitter optræder altså eller præsenterer typisk sig selv på nettet som en særlig slags med en særlig identitet fra et særligt sted, der ligger højt mod nord og er